

A lovasterápiás tevékenységhez kapcsolódó elvárásokat a "Lovasszolgáltató tevékenységről szóló 14/2008. (XII.20) ÖM Rendelet" tartalmazza.

Bozori Gabriella:

Elvárások a lovasterápiával foglalkozó lovardákkal szemben

Bozori Gabriella: Lovasterápia- Gondolatok és vázlatok a gyógypedagógiai lovaglás és lovastorna témaköréből
(Polu-Press Kkt. Székesfehérvár 2002 alapján)

A gyógypedagógiai lovaglás és voltizsáláshoz szükséges személyi és tárgyi feltételek

I. Személyi feltételek (minimum szint)

1. A lovasterapeuta – (bármely szakágon: hippoterápia, gyógypedagógiai lovaglás és lovastorna, pszichológiai lovasterápia)

A team szakmai vezetését egy olyan szakembernek kell ellátni, aki a szakágnak megfelelő alapidiplomán túl speciális lovasterapeuta képzéssel rendelkezik, mely megfelel a 8/2021. (XI. 30.) MK rendeletnek, ami a lovasterápiát valamint a fogyatékos és a sérült személynek nyújtott lovasszolgáltatásokat végző személyek képzését és vizsgakövetelményeit szabályozza.

A lovasterapeuta felel egy személyben a sérült lovasért, a lovakért és az egész csoport munkájáért. Ennek megfelelően ismernie kell a leendő lovas/páciens sérülésének, fogyatékoságának, problémájának típusát, károsodásának mértékét, fizikai állapotát, terhelhetőségét.

Feladata a páciens lovasterápiájához szükséges nyilatkozatok, orvosi javaslatok/ szakorvosi beutaló, diagnózis, egyéb vizsgálati anyagok bekérése, az előzetes felmérések, vizsgálatok elvégzése.

A páciensek előzetes felmérése után, ha szükséges konzultál a megfelelő szakemberekkel: orvos, szomatopedagógus, gyógytornász, pszichológus, gyógypedagógus, akik szakmai tanácsaikkal segíthetik a terapeuta munkáját és a reális terápiás célok megfogalmazását.

Az előzetes vizsgálatok, tapasztalatok alapján a meghatározott célokat figyelembe véve egyéni fejlesztési/kezelési/terápiás tervet készít a terápiában résztvevő gyerekek, fiatalok, felnőttek számára.

A lovasterapeuta felelős a lovasok fejlődéséért, a jó közérzetéért és biztonságáért. Rendelkezzen pontos ismeretekkel lovasainak képességéről, kommunikációs szintjéről.

A terapeuta felelős a lovak, a lovasok, és a segítők megfelelő elosztásáért. Ehhez nélkülözhetetlen a terápiás lovak ismerete is.

Ő a felelős azért, hogy a lovaglásra használt terület megfelelő állapotú és zavaró tényezőktől mentes legyen, hogy a lovak alkalmasak legyenek a feladatra, megfelelő kondícióval és kiképzettséggel rendelkezzenek, valamint felszerelésük kifogástalan állapotú legyen.

Lásd: 22/2014. (VI. 27.) NGM rendelet a lovas szolgáltató tevékenységről szóló 14/2008. (XII. 20.) ÖM rendelet módosításáról

https://jogkodex.hu/jsz/2014_22_ngm_rendelet_8938465

2. A segítők

A terapeuta feladata gondoskodni arról, hogy megfelelő számú és felkészültségű segítő álljon rendelkezésre a terápiás foglalkozások során. A Magyar Lovasterápia Szövetség évente indít segítő képzést, mely elméleti és gyakorlati vizsgával zárul. Amennyiben a segítő nem rendelkezik ezzel a képesítéssel, akkor a terapeuta feladata a segítők kiképzése a teamben végzendő munkára.

- A segítő ismerje a sérült lovasokat, azok problémáját, fogyatékoságát, állapotát.
- Ismerje a lovakat.
- Legyen tisztában a konkrét feladataival a terápiás foglalkozás előtt, alatt és után.
- Legyen tájékozott a lovardában, ismerje a használt speciális és egyéb felszereléseket, eszközöket, valamint azok helyét.
- Tudjon hatékonyan együttműködni a terapeutával és a team többi tagjával.

3. A ló vezetője

A legideálisabb, ha a ló vezetője egy lovas szakember, aki ismeri a ló természetes ösztöneit, érzékelését, reakcióit és képes hozzáértően kezelni akkor is, ha az váratlanul reagál valamire.

Felelős a ló megfelelő felszereléséért, a szerszámok jó állapotáért, tisztaságáért, valamint a foglalkozás alatt a ló vezetéséért, ha szükséges.

4. Egyéb szakemberek

Akik részt vehetnek a terápiás munkában (az alább felsorolt szakemberek megléte az optimum szintet képezi)

a. Gyógytornász

Ahol halmozottan sérült, vagy mozgássérült lovasokkal foglalkoznak, elengedhetetlen a gyógytornász közreműködése a lovasterápiában. A gyógytornász, vagy foglalkoztató terapeuta fontos tagja a teamnek, hiszen speciális szaktudással és tapasztalattal rendelkezik.

Közreműködhet a lovas előzetes mozgásfelmérésében. Segíthet a hosszú és a rövid távú célok, feladatok meghatározásában. Segíthet az orvosi diagnózis értelmezésében, tanácsot adhat arra vonatkozóan, hogyan érinti az adott probléma a lovast a gyakorlatban.

b. Pszichológus

A terápiás team munkáját tanácsadóként alkalomszerűen a pszichológus is támogathatja egy-egy problémás esetben. Segíthet a magatartásproblémás, a viselkedés és az érzelmi-hangulati élet zavaraival küzdő lovasokkal kapcsolatban, a depressziós kórképet mutató, vagy autizmussal élő lovasoknál, a deviáns, aszociális, vagy antiszociális fiatalokkal kapcsolatban felmerülő problémák esetén.

c. Orvos

Fontos, hogy minden terápiás csoportnak kapcsolata legyen különféle szakorvosokkal, vagy legyen olyan saját szakorvosa, aki szorosan együttműködik a terapeutával és a teammel. Az orvos legfontosabb feladata: a saját vizsgálatai, valamint a lovas korábbi leletei, zárójelentései, anamnézise alapján a diagnózis felállítása, az indikáció, illetve a kontraindikáció megállapítása a lovasterápia szempontjából. A sérült gyermek, fiatal vagy felnőtt csak írásos orvosi javallat alapján vehet részt a lovasterápiában, annak bármely ágáról is legyen szó. Amennyiben a NEAK szerződést köt a lovasterápiát szolgáltatóval, abban az esetben a lovasterápiában való részvételhez szakorvosi beutaló szükséges, mivel a lovasterápia a járóbetegellátás keretében valósul meg.

d. Lovas szakember

A lovas szakember felelőssége és egyik legfontosabb feladata a terápiás munkára alkalmas ló kiválasztása, megismerése, alapképzése, majd speciális kiképzése és folyamatos tréningje. Ehhez nélkülözhetetlen a lovas oktató, a belovagló, vagy ennél magasabb szintű lovas végzettség.

A lovas szakembernek kell gondoskodni arról, hogy a ló megfelelő fizikai és lelki állapotban legyen. Figyelemmel kell kísérni a ló megfelelő elhelyezését, ellátását, takarmányozását, gondozását. Felelős azért, hogy a szükséges védőoltásokat (féregtelenítés stb.) megkapja, gondoskodnia kell a körmöletről, patkolásról. Meg kell terveznie a ló heti programját, edzését, képzését, mozgását, nyereg alatt, futószáron, terepen, emellett kísérje figyelemmel azt is, hogy megfelelő mennyiségű pihenő idő álljon a ló rendelkezésére. Betegség, vagy sérülés esetén felelős az állatorvosi ellátás biztosításáért.

Képzéseinkről részletes információkat talál honlapunkon

<https://www.lovasterapia.hu/tevekenysegunk/Kepzesek>

Amennyiben egy lovarda szeretne bekapcsolódni a képzésekbe, mint gyakorlati hely, ezt jeleznie kell az MLTSZ-nek, mint a képzési programok alapítójának és indítójának. Az MLTSZ által kijelölt bizottság a lovarda megtekintése, a meglévő feltételek, a szakemberek, a speciális eszközök, a felszerelések, a sérült lovasok száma, és a velük végzett terápiás munka minősége, valamint rendelkezésre álló lovak száma és képzettségi szintje alapján dönt arról, hogy alkalmas-e erre a lovarda.

Fogyatékos személyek szabadidős- és lovassport oktatója:

Amennyiben egy lovarda szeretne bekapcsolódni a fogyatékos személyek szabadidős lovaglásába, vagy lovas sportjába, a személyi feltételeket tekintve követelmény a lovas oktatói, vagy lovas edzői képesítéssel a Fogyatékos személyek szabadidős- és lovassportoktató képzés elvégzése.

Részletes információk a képzésről:

<https://www.lovasterapia.hu/Kepzesek/fogyatekos-szemelyek-szabadidos--es-lovassport-oktatojanak-vagy-edzojenek-kepzesefogyatekos-szemelyek-szabadidos--es-lovassport-oktatojanak-vagy-edzojenek-kepzes-iv4071-22022eihef4>

II. A terápiás ló

1. A terápiában dolgozó lovak kiválasztásának szempontjai

A terápiás lovakkal és a lovardákkal kapcsolatos elvárásokat az alábbi rendelet illetve annak módosításai tartalmazzák

1. 14/2008. (XII. 20.) ÖM rendelet a lovas szolgáltató tevékenységről
2. 31/2013. (VIII. 9.) NGM rendelet a lovas szolgáltató tevékenységről szóló 14/2008. (XII. 20.) ÖM rendelet módosításáról
3. 22/2014. (VI. 27.) NGM rendelet a lovas szolgáltató tevékenységről szóló 14/2008. (XII. 20.) ÖM rendelet módosításáról

https://jogkodex.hu/jsz/2014_22_ngm_rendelet_8938465

A lovakat körültekintően kell kiválasztani egy olyan szakembernek, aki jól ért hozzájuk, de jól ismeri a sérült, fogyatékos lovasok igényeit és szükségleteit is. A legfontosabb szempont, hogy a ló kedves, nyugodt, jó vérmérsékletű legyen. A lónak megbízhatónak és kiegyensúlyozottnak kell lenni mindenkor.

Méretük: a lovak kiválasztásánál figyelembe kell venni a felépítésüket, és méretüknek alkalmazkodni kell a lovasok egyéni igényeihez. A ló mozgása legyen ép, egészséges, lábsorrendje minden jármódban legyen tiszta.

Legjobban a 120-150 cm marmagasságú lovakat tudjuk használni a gyermekekkel való terápiás munka során, de természetesen a páciens kora, mérete és problémája, illetve a terápiás célok határozzák meg azt, hogy milyen méretű, mozgású, vérmérsékletű terápiás ló a legideálisabb a munkához.

Ivarukat tekintve legalkalmasabbak a heréltek. Általában nyugodtak, jól lehet velük dolgozni. A kancák is megfelelőek lehetnek, de a sárlás, ivarzás időszakában előfordulhat magatartásuk megváltozása, ilyenkor általában nehezebben kezelhetőek, makacsabbak. A mének kiszámíthatatlan viselkedésük miatt nem alkalmasak a terápiás munkára.

Koruk: öt évnél fiatalabb lovat ne használjunk, mert a túl fiatal ló élénk vérmérséklete, játékossága, esetleges ijedezése miatt nem megfelelő a terápiás munkára. A terápiás lovak alkalmassági vizsgáját is 5 év feletti lovak teljesíthetik.

Vérmérséklet és munkakedv: fontos, hogy könnyen lehessen vezetni, szívesen dolgozzon, tudjon nyugodtan állni, amíg a le- és felszállás zajlik. Amelyik ló ezeket a követelményeket nem tudja teljesíteni az nem alkalmas a terápiás munkára. A rossz kondíció letargiát, kedvtelenséget eredményezhet, de ezt ne tévesszük össze az igazi nyugodtsággal. A harapós, rugós, csiklandós, rosszindulatú, kiszámíthatatlan ló eleve alkalmatlan erre a munkára, hiszen az ilyen ló veszélyezteti a sérült lovas biztonságát.

Az egyes lovasterápiás szakágak terápiás lovakkal szembeni általános és speciális elvárásairól részletesen olvashat az alábbi könyvben:

Bozori Gabriella- Kövy András- Németh Gábor: Sportlovak és lovasterápiás lovak kiképzése (2018 Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Magyar Egyesület, Budapest ISBN 978-963-89962-7-5 140-159.o)

2.A terápiás ló munkája és speciális kiképzése

Alapkiképzés: fontos, hogy a terápiás munkában használni kívánt ló nyereg alatt mindhárom jármódban dolgozzon megfelelően mindkét kézre, legyen képes nyújtani és rövidíteni a lépéshosszt, megfelelően dolgozzon egyedül és osztályban is.

Speciális kiképzés: fontos, hogy engedjék magukat ápolni, tisztítani, nyugodtan álljanak, míg a lóápolás, szerszámozás, lóra szállás zajlik. Viseljék el, hogy egyszerre többen is vannak körülöttük.

Meg kell tanulniuk szorosán odaállni a rámpa mellé. Hozzá kell szokniuk a segítők jelenlétéhez mindkét oldalon, meg kell szokniuk a kerekesszéket, a járókeretet, a botokat és azokat a speciális felszereléseket, játékokat, amiket használnak a foglalkozáson (labdák, karikák, vödörök, kosarak, dobozok, kendők, sálak, bóják, oszlopok, botok, egyéb játékok, valamint speciális felszerelések). A lovat fel kell készíteni váratlan zajokra, hangokra, kiabálás, hangos nevetés, sikoltás.

Meg kell ismertetni velük a használt eszközöknek nem csak a látványát, de a hangját is (pl. a labda esése, műanyag játékok és egyéb eszközök zörgése).

Fontos, hogy a ló teste sehol ne legyen érzékeny, csiklandós. Szokja meg, hogy a lovason kívül különböző színű és anyagú tárgyak is hozzáérhetnek. Szoktassuk hozzá, hogy a lovas változatos testhelyzetekben ülhet, feket, térdelhet rajta, valamint több gyerek is ülhet a hátán egyszerre. A zavaró körülményekre nem szabad idegesen reagálnia.

A további speciális tréning része a szóbeli utasításra, vagy hangjelzésre történő engedelmesség

megtanulása. Futószáron a ló mindhárom jármódban egyenletesen, ütemesen haladjon. Reagáljon mind a hang, mind az ostor, illetve a futószársegítségére. Akkor is a megkezdett jármódban haladjon tovább, ha a terapeuta a lovashoz beszél. Futószáron engedelmeskedjen a lépés, ügetés, vágta, állj vezényszavaknak.

A hippoterápiában dolgozó lovaknak bizonyítaniuk kell, hogy hosszúszáron is kiválóan, a terapeuta jelzéseinek megfelelően dolgoznak.

III. Alapfelszerelések és speciális eszközök

1. A lovak alapvető felszerelései (minimum szint)

- a lónak megfelelő kantár, megfelelő zablával
- legalább egy (a lóra illő) nyereg, kengyellel
- lovaglópálca
- kikötő
- futószár
- hosszúszár
- futószárazáshoz megfelelő méretű ostor
- futószáras heveder
- ínvédők, fáslik
- nyeregalátét, nyeregpárna
- vezetősár
- kötőfék
- lótakaró
- minden lónak saját lóápoló felszerelése (vakaró, szőrkefe, sörényfésű, gyökérkefe, szivacs, patakaparó)
- a felszerelések (nyergek, kantárok stb.) hibátlanok, ápoltak legyenek

2. Speciális felszerelések, eszközök (optimum szint)

Ezeknek a fajtái a lovasok szükségleteitől függnnek.

- merev kapaszkodós vastag voltizs heveder, megfelelő szivacs, filc, vagy báránybőr alátéttel, vagy nyereg kapaszkodóval ellátva
- speciális nyereg/ western nyereg
- nyereghez rögzíthető kapaszkodók
- nyakszíz
- speciális szarak: létrás, hurkos, facsapos, csúszásmentes, színes szarak
- speciális kengyelek: Devonshire csizma, önkioldó gumis, speciális kengyel

3. A lovas felszerelése (minimum szint)

- megfelelő kényelmes ruházat a lovagláshoz
- sarokkal ellátott cipő, ha kengyelt használnak
- a gyógypedagógiai lovastornához puha, vékony talpú cipő
- minden lovasnak megfelelő méretű kobak/fejvédő a lovagláshoz
- a lovastornához nem kötelező a kobak, illetve a terápia során a kobak viseletéről egyéni elbírálás alapján a terapeuta dönt

4. Felszállóhely

A lovak és a lovasok méretének megfelelő rámpa, vagy felszálló dobogó (a kettő közül az egyik követelmény)

a. Felszálló dobogó

Hasznos lehet, ha felnőtteket, nagyobb súlyú lovasokat lovagoltatunk, vagy ha magasabb lóval dolgozunk. Ez egy stabil emelvény, amely készülhet fából. A mérete eltérő, de általános szabály, hogy a dobogó elbírjon legalább három felnőtt embert, tehát kb. 1,30m x 1,30m méretű legyen a teteje. Az egyik oldalon lépcsőfokok vezetnek fel rá, ezek maximum 20 cm magasak legyenek. A lépcsőfok mérete akkora, legyen, hogy a lovas mellett a segítők is elférjenek rajta. Fontos, hogy a fokok peremén csúszásgátló szegély legyen. A dobogó másik oldalán kerek megoldást lehet alkalmazni, ez könnyebbé teszi a mozgását, elhelyezését.

b. Felszálló rámpa

A rámpák a kerekesszékekkel közlekedő lovasok mozgását teszik könnyebbé. Hosszúsága a magasságával arányos legyen. A rámpa emelkedése ne haladja meg a 15 fokot, mert különben túl meredek lesz, felülete csúszásmentes, teteje legalább 1,50m x 1,50m legyen. Jó, ha az egyik oldalán van korlát. Mind a rámpán, mind a felszállóhely szélén legyen perem, melynek magassága 3-5 cm legyen legalább.

A rámpát mindig a lovagló helyen kívül kell elhelyezni, lehetőleg úgy, hogy onnan egyenes vonalban lehessen indulni a lovagló hely felé.

IV. A lovaglási hellyel és az istállóval kapcsolatos elvárások (minimum szint)

2. Lovaglási hely

A lovasterápiás foglalkozáshoz száraz, sík, zavaró körülményektől mentes helyre van szükség. A terület füves vagy homokos felszínű legyen, vagy olyan felületű, ami megfelel a lovaknak. Fontos, hogy a területen lehetőleg megoldott legyen a vízelvezetés és szükség esetén a pálya locsolása.

Mérete lehetőleg 20m x 40m, mely megfelel a díjlovas négyszög előírt méretének. A pályán legyenek pontosan feltüntetve a díjlovaglásban használatos betűk. Az igényelt terület nagysága mindig a lovasok, illetve a lovak számától függ. A terápiás munkához elegendő ennek a területnek a fele is egy 20m x 20méteres terület is. A gyógypedagógiai voltizsáláshoz is elegendő egy ugyanekkora terület, hiszen itt egy futószáras körnek kell elférnie. A szabadban való lovaglás is mindig bekerített helyen, karámban történjék. Ahhoz, hogy egész évben folyamatosan dolgozhassunk legalább egy 20m x 20 méteres fedett lovaglási helyre van szükség a téli időszakra.

3. Az istálló

- tiszta, világos, szellős, de nem huzatos boksokkal, megfelelő etetőkkel és önitatókkal, lehetőleg zárható tolóajtókkal (vagy más fajta biztonságos ajtókkal)

- a bokszok mérete legalább 3,50m x 3,50 méter legyen
- a lovak felszereléseinek, szerszámainak külön, lehetőleg zárható hely (nyerges nyeregtakarókkal, kantártartókkal, polcok a lóápoló felszereléseknek és egyéb eszközöknek)
- patamosó folyóvízzel
- lóápoló hely, ahol ki lehet kötni a lovat
- zabos helyiség, szénatároló

4. Karám

- ennek mérete a lovak számától függ
- legyen benne a lovaknak szénázó és víz
- lehetőleg legyen legelő terület
- három oldalról zárt beálló, (lásd lovasszolgáltatásokról szóló rendelet)

Fontos, hogy az istálló, a lovak felszerelésére és tisztítására alkalmas hely és a lovaglási hely közel legyenek egymáshoz, hogy a gyerekek aktívan részt tudjanak venni a lovak ápolásában, gondozásában. Fontos szempont, hogy az istálló, annak környéke, valamint a lovaglási hely tiszta, ápolat legyen. Az istállóban és környékén legyen rend.

5. Szociális helyiségek

- öltöző asztalokkal, szekrényekkel, padokkal, fűthető mosdó, toalett, mozgássérült WC széles ajtóval, kapaszkodóval, alacsonyan lévő kilincsel és villanykapcsolóval küszöb nélkül
- zuhanyzó, melyet mozgássérült lovasok is tudnak használni (optimum szint)
- pihenő, várakozó hely, mely lehet a szabadban egy elszeparált (lehetőleg fedett) területen ülőkékkel, asztalokkal, padokkal vagy teljesen zárt helyen egy épületben.
- várakozó szoba, játszószoza, (optimum szint)
- orvosi, vagy terápiás szoba (optimum szint)

NEAK támogatás esetén:

60/2003. (X. 20.) ESzCsM rendelet az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről.